

اینترنت خاموش، کشتار بی صدا

قطعی اینترنت در اعتراضات آبان ۹۸

AMNESTY
INTERNATIONAL

**عفو بین‌الملل یک جنبش جهانی با عضویت بیش از
هفت میلیون نفر است و اعضای آن برای تحقق جهانی
مبارزه می‌کنند که همگان در آن از حقوق بشر برخوردار باشند.**

**چشم‌انداز ما این است که همگان باید از تمام حقوق
تصریح شده در «اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر»
و سایر موازین بین‌المللی حقوق بشر برخوردار باشند.**

**ما بدون وابستگی به هر دولت یا هر گونه ایدئولوژی سیاسی
و فارغ از هر گونه منافع اقتصادی یا گرایش‌های مذهبی
عمل می‌کنیم و هزینه‌های ما عمدتاً از طریق کمک‌های مالی
اعضا و سایر اشخاص و نهادها تأمین می‌شود.**

عکس روی جلد: تصاویر ۳۰۴ نفر از مردان، زنان و کودکانی که در جریان اعتراضات آبان ۱۳۹۸ توسط نیروهای امنیتی کشته شدند و عفو بین‌الملل توانسته است جزئیات مربوط به مرگ‌شان را ثبت کند. بخش سیاه در پایین طرح به صورت نمادین به جانباختگانی اشاره دارد که اسامی‌شان هنوز به اطلاع عفو بین‌الملل نرسیده است.

به استثنای مواردی که به طور مشخص ذکر شده باشند، متن این گزارش تحت قوانین «Creative Commons» (ارجاع، مقصد غیر تجاری، بدون اشتقاق، بین‌المللی، نسخه ۴.۰) قرار دارد.

برای اطلاعات بیشتر لطفاً به صفحه مجوزها در وبسایت ما رجوع کنید:
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

اگر بخشی اعم از متن یا عکس به یک صاحب حقوق متفاوت از سازمان عفو بین‌الملل نسبت داده شده باشد، آن بخش دیگر تحت قوانین «Creative Commons» قرار نمی‌گیرد.

این گزارش در سال ۲۰۲۰ (۱۳۹۹) توسط عفو بین‌الملل منتشر شده است.

شماره ایندکس: MDE 13/3308/20

زبان متن اصلی: انگلیسی

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

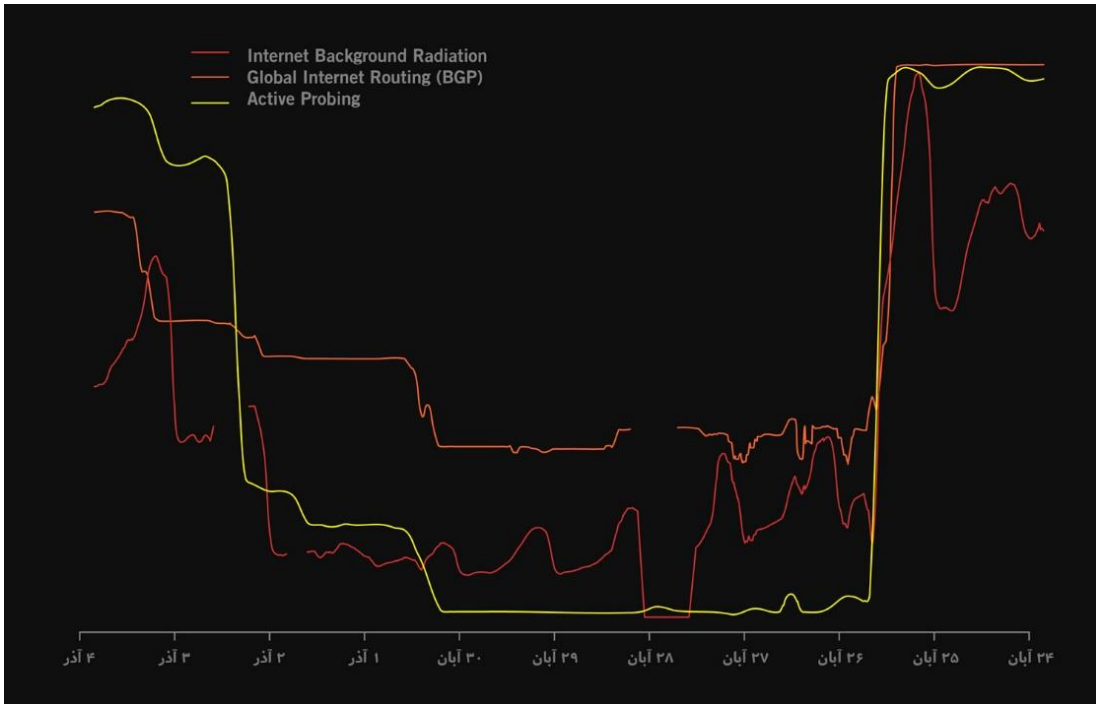
فهرست

۱. اعتراضات آبان ۹۸ ..... ۲
۲. قطعی اینترنت ۲
۴. قطعی اینترنت چیست؟ ۳
۵. قوانین بین‌المللی حقوق بشر درباره قطعی اینترنت چه می‌گویند؟ ۴
۶. توصیه‌ها ۶

۱. اعتراضات آبان ۹۸

در ۲۴ آبان ۹۸ به دنبال اعلام شبانه دولت مبنی بر افزایش چشمگیر قیمت سوخت، موجی از اعتراضات سراسر ایران را درنوردید. تظاهرکنندگان خشمگین بودند که این اقدام، گروه‌های فرودستی را که پیشاپیش در گیرودار بحران اقتصادی کشور تحت فشار هستند بیش از پیش خرد خواهد کرد. بسیاری نیز با سردادن شعارهای اعتراضی، خواستار دگرگونی اساسی در نظام سیاسی کشور، از جمله تغییر قانون اساسی و پایان دادن به نظام جمهوری اسلامی شدند، و تصاویر رهبری حاضر و سابق کشور را به آتش کشیدند.

۲. قطعی اینترنت

در تاریخ ۲۵ آبان، اعتراضات در بسیاری از شهرهای کشور شدت یافت. در واکنش، مقامات ایرانی به ارائه دهندگان خدمات اینترنتی (ISP) دستور دادند که اینترنت را قطع کنند و بدین ترتیب، مردم کشور را در تاریکی تقریباً مطلق اینترنتی فرو بردند. «پروژه تشخیص و تحلیل قطعی اینترنت» (IODA)، مستقر در دانشگاه کالیفرنیا در سان دیگو، از بعد از ظهر این روز شاهد افت مداوم سیگنالها بود. اپراتورهای تلفن همراه ابتدا حدود ساعت ۲ بعد از ظهر به وقت محلی شروع به قطع شدن کردند و در پی آن، ارائه‌دهندگان دیگر نیز از دسترس خارج شدند. تا ساعت ۷ عصر، ایران در تاریکی کامل فرو رفت.

۳. کشتار معترضان

در پی هزاران ساعت فعالیت تحقیقی، عفو بین‌الملل موفق شده است تا کنون مرگ ۳۰۴ نفر به دست نیروهای امنیتی ایران را در فاصله ۲۴ تا ۲۸ آبان ۹۸ ثبت و تأیید کند. بیش از ۲۲۰ نفر در ۴۸ ساعت پس از قطعی اینترنت در ۲۵ آبان کشته شدند.

در ایران، مانند سایر کشورها، قطعی اینترنت نه تنها دسترسی به اطلاعات را برای افراد در داخل کشور محدود کرد، بلکه همچنین مردم را از امکان به اشتراک گذاشتن اطلاعات با سایر جهان محروم کرده و بدین ترتیب مانع انجام تحقیقات در خصوص موارد نقض حقوق بشر و جرایم صورت گرفته، هویت عاملان جرم و قربانیان، و تعداد واقعی کشته‌شدگان شد.

۴. قطعی اینترنت چیست؟

قطعی اینترنت زمانی صورت می‌گیرد که یک نهاد - معمولاً یک دولت - به طور عمدی اینترنت یا ارتباطات الکترونیکی را مختل کرده و آن‌ها را برای یک جمعیت خاص یا در یک محدوده مشخص غیرقابل دسترسی یا به طور مؤثر غیرقابل استفاده کند.

قطعی اینترنت می‌تواند در سراسر یک کشور یا در بخش‌هایی از آن اجرا شود. مقامات ممکن است این قطعی را از طرق مختلف اعمال کنند. آن‌ها می‌توانند سرعت اینترنت را چنان پایین بیاورند که دسترسی به اینترنت عملاً بی‌اثر

باشد. در روشی دیگر، حکومت‌ها ممکن است به ارائه‌دهندگان اینترنت همراه و سایر ارائه‌دهندگان خدمات اینترنتی دستور دهند خدمات خود را قطع کنند. در ایران، قطعی اینترنت در سراسر کشور با دستور حکومت به ارائه‌دهندگان اینترنت صورت گرفت. دسترسی به شبکه جهانی وب قطع شد هر چند اینترنت داخلی همچنان آنلاین باقی ماند.

۵. قوانین بین‌المللی حقوق بشر درباره قطعی اینترنت چه می‌گویند؟

ماده‌های ۱۹ و ۲۱ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، حق افراد را برای آزادی بیان و تجمعات مسالمت‌آمیز ضمانت می‌کنند. کشورهای عضو حق ندارند ارتباطات اینترنتی را در رابطه با تجمعات مسالمت‌آمیز یا به منظور جلوگیری از آزادی بیان مختل یا مسدود کنند. به همین ترتیب، هدف گرفتن یک منطقه‌ی جغرافیایی یا تمرکز بر یک فناوری خاص به منظور ایجاد اختلال در ارتباطات و یا ایجاد محدودیت در دسترسی به محتوا جایز نیست. کشورها باید اطمینان حاصل کنند که فعالیت‌های ارائه‌دهندگان خدمات اینترنتی و واسطه‌های مربوطه، تجمعات یا حریم خصوصی شرکت‌کنندگان در تجمعات را به صورت ناروا محدود نمی‌کند. اعمال هرگونه محدودیت در عملکرد سیستم‌های انتشار اطلاعات باید بر اساس شرایط برشمرده در قوانین بین‌المللی برای محدود کردن آزادی بیان صورت گیرد؛ این محدودیت‌ها باید به طور مشخص قانونی، ضروری، متناسب و محدود به یک بازه‌ی زمانی موقت باشند.

شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد در قطعنامه ۳۲/۱۳ مصوب سال میلادی ۲۰۱۶ «هرگونه اقدام متناقض با قوانین بین‌المللی حقوق بشر را برای جلوگیری یا ایجاد اختلال عمدی در اطلاعات آنلاین به صراحت محکوم کرده است.» علاوه بر این، کمیته حقوق بشر سازمان ملل متحد در نظریه تفسیری شماره ۳۷ درباره حق اجتماعات مسالمت‌آمیز، هرگونه قطعی اینترنت را که مانع اجتماعات مسالمت‌آمیز شود، صراحتاً منع کرده است.

در یک گزارش مشترک به شورای حقوق بشر در سال ۲۰۱۶، «گزارش‌گر ویژه سازمان ملل در زمینه حق آزادی تجمعات و تشکل‌های مسالمت‌آمیز» و «گزارش‌گر ویژه سازمان ملل در زمینه اعدام‌های فراقضایی، شتابزده یا

خودسرانه» تأکید کردند که اعمال محدودیت و انسداد در ارتباطات می‌تواند موجب جلوگیری از سازماندهی یا فراخوان تجمعات بصورت آنلاین شود. آنان تأکید کردند که قطعی اینترنت به ندرت دو شرط ضرورت و تناسب را برآورده می‌کند و به این ترتیب اغلب باعث ایجاد محدودیت‌های غیرقانونی در زمینه بهره‌مندی از حق آزادی تجمعات مسالمت‌آمیز می‌شود.

قطعی تقریباً کامل اینترنت در ایران در آبان ۹۸، حق مردم برای آزادی بیان و تجمعات مسالمت‌آمیز را زیر پا گذاشت. این قطعی کمک کرد که روی موارد جدی نقض حقوق بشر، از جمله کشتار معترضان و عابران، رفتارهای بیرحمانه و غیرانسانی، و استفاده مفرط از قوه قهریه، سرپوش گذاشته شود.

۶. توصیه‌ها

با گذشت یک سال از اعتراضات، مقامات ایرانی همچنان از انجام تحقیقات شفاف، مستقل و بی‌طرفانه و برقراری عدالت و پاسخگویی سرباز می‌زنند. در عوض، مقامات عالی کشور، نیروهای امنیتی و اطلاعاتی را به دلیل ایفای نقش در سرکوب‌های خونین ستایش کرده‌اند.

عفو بین‌الملل از مقامات ایرانی می‌خواهد اقدامات زیر را اجرا کنند:

- کلیه اطلاعات و سوابق موجود درباره تعداد کشته‌شدگان در اعتراضات آبان ۹۸، شامل هویت و سن آن‌ها و نیز محل، علت و شرایط هر مورد مرگ را در دسترس عموم قرار دهند؛
- اطمینان حاصل کنند که تحقیقات مستقل و بی‌طرفانه در مورد تمامی موارد مرگ صورت گیرند و افرادی که مظنون به داشتن مسئولیت کیفری در مورد کشتار معترضان و عابران طی اعتراضات آبان ۹۸ هستند تحت تحقیقات کیفری قرار گرفته و در صورت وجود شواهد کافی، در دادگاه‌هایی مطابق با استانداردهای بین‌المللی ناظر بر دادرسی عادلانه و بدون رجوع به مجازات اعدام محاکمه شوند؛
- از استفاده از قطعی اینترنت که با قوانین بین‌المللی حقوق بشر ناسازگار است برای سرکوب حقوق بشر در آینده خودداری کنند؛
- تحقیقات شفاف و مستقل در مورد قطعی اینترنت انجام دهند و افرادی را که مسئول نقض حقوق بشر در این زمینه هستند، پاسخگو کنند؛
- قانونی را مطابق با قوانین بین‌المللی حقوق بشر تصویب کنند که نقش اساسی اینترنت را در تحقق حقوق بشر به رسمیت می‌شناسد و زمینه‌ی مقابله با قطعی اینترنت را فراهم می‌آورد.

با توجه به مصونیت نهادینه شده مسبب نقض حقوق بشر از مجازات در ایران، عفو بین‌الملل از کشورهای عضو شورای حقوق بشر سازمان ملل می‌خواهد که:

- یک ساز و کار تحقیقاتی برای بررسی کشتار معترضان و عابران، از جمله کودکان، تأسیس کنند. این ساز و کار باید یافته‌های خود را به شورای حقوق بشر گزارش دهد و این گزارش باید شامل توصیه‌هایی در مورد چگونگی واداشتن ایران به عمل کردن به تعهدات خود در زمینه حقوق بشر (از جمله در زمینه اعتراضات) و محاکمه‌ی عادلانه‌ی افرادی باشد که در برنامه‌ریزی یا اجرای موارد جدی نقض حقوق بشر نقش داشته‌اند. این محاکمه‌ها بدون توسل به مجازات اعدام باید صورت گیرند.

قطعی اینترنت به ندرت می‌تواند صرفاً توسط دولت‌ها به تنهایی انجام شود. ارائه‌دهندگان خدمات اینترنتی نقش عمده‌ای در اجرایی شدن این قطعی‌ها دارند. عفو بین‌الملل از ارائه‌دهندگان خدمات اینترنتی فعال در ایران می‌خواهد اقدامات زیر را انجام دهند:

- اطمینان حاصل کنند که هنگام واکنش به دستورات مقامات حکومتی در مورد قطعی اینترنت، به گونه‌ای عمل می‌کنند که به کلیه حقوق بشر کاربران خود از جمله در زمینه آزادی بیان، آزادی تشکل و آزادی تجمعات مسالمت‌آمیز احترام می‌گذارد؛
- مراقبت‌های لازم حقوق بشری، از جمله برشمردن جزئیات خطرات پیروی از دستورهای اخلال در شبکه، را به انجام رسانند. چنین ارزیابی‌هایی باید به اطلاع عموم برسند؛
- از اهرم قدرت خود با مقامات ایرانی برای مطالبه اطلاعات در مورد مبانی قانونی درخواست‌های قطعی اینترنت استفاده کنند، از جمله درخواست توضیح در مورد چگونگی انطباق قطعی اینترنت با قوانین بین‌المللی حقوق بشر؛
- گزارش‌های شفاف و عمومی را درباره دستور قطعی شبکه اینترنتی از سوی مقامات در ایران منتشر کنند و در صورت وقوع اختلال در شبکه، به مشتریان خود اطلاع دهند.

**عفو بین الملل یک جنبش جهانی
برای احقاق حقوق بشر است.
بی عدالتی در حق یک نفر
مسأله همه ماست.**